

- לפני שיוצאים לדרך, מומלץ ביותר להדפיס את הוראות ההגעה והמפה – עמודים 5-6
- המרחק מהחניון לפאזי עאזר הינו כ-400 מטר דרך סמטאות נצרת
- ניתן להזמין ארוחת בוקר – 35 ש"ח לאדם
- בפאזי עאזר מטבח מצויד לשימוש האורחים כולל תנור, גז, מקרר, סירים וכלים. לא ניתן לעשות מנגל
- המקום אינו מותאם לבע"ח
- בפאזי עאזר עמדת אינטרנט ואינטרנט אלחוטי ללא תשלום
- שעת כניסה לחדרים 14:00 ועזיבה 12:00 ביום המחרת
- אמצעי תשלום צ"ק או מזומן

לשאלות נוספות ניתן לפנות אלי 054-4322328 וכמובן שניתן להתרשם [מאתר האינטרנט](#)

להתראות בנצרת

מעוז ינון והצוות

ביטולים: אנא ידעו אותנו מוקדם ככל האפשר אם אינכם יכולים להגיע

- כל ביטול מחייב הודעה טלפונית למעוז ורצוי גם מייל
- ביטול עד 10 ימים לפני מועד האירוח – ללא חיוב בדמי ביטול
- ביטול פחות מ 10 ימים לפני מועד האירוח – דמי ביטול בסך 50%, אלא אם נמצא מחליפים
- ביטול 48 שעות או פחות ממועד האירוח – דמי ביטול מלאים, בגובה ההזמנה, אלא אם כן נמצא מחליפים
- אנחנו לא לוקחים אשראי או צק פקדון וסומכים עליכם שתשלמו לנו את הכסף. במידה ונצליח למלא את החדרים נודיע לכם ולא נגבה את דמי הביטול.

כתב וצילום: נפתלי הילגר

העיר שבה התבשרה מרים הבתולה על שהיא נושאת ברחמה את בן האלוהים, העיר שבה גדל ישו וממנה יצא לשנות את העולם, היא כיום העיר הערבית הגדולה בישראל. אֶ-נֶאֱצֶרָה, כך נקראת נצרת בפי תושביה הנוצרים והמוסלמים, החולקים את הסמטאות ואת השווקים, את ריח הקפה והתבלינים, את המאפיות והחומסיות ואת הכתום-התום של שערות הכנאפה. בערבוביה שלה צריך פשוט לשוטט. את הרכב משאירים באחד ממגרשי החניה (יש הרבה ומשלמים מעט), ומשם הולכים. הכל קרוב, ואם לא מוצאים משהו, כי אין כמעט שילוט, נכנסים לחנות הקרובה ושואלים. תושבי נצרת גאים בעירם ושמהים לארח בה (שימו לב: בימי ראשון כמעט הכל סגור). סדר האתרים כמו שהוא מופיע כאן יוצר מסלול מעגלי מכנסיית הבשורה ואליה, אבל אין דרך אחת לטייל בעיר. אם תראו סמטה יפה שחורגת מהמסלול, לכו בה. כדאי להיעזר במפת העיר העתיקה שבעמוד משמאל, שבה ממוקמים האתרים המוזכרים בכתבה לפי מספריהם.

1. כְּנִיסַת אל-בִּישָׁאָרָה

כנסיית הבשורה

כנסיית הבשורה נבנתה מעל למערה שבה, לפי האמונה הנוצרית, התגוררה מרים, ובה התבשרה מפי המלאך גבריאל על הריונה מרוח הקודש. הכנסייה נחרבה פעמים רבות במהלך ההיסטוריה. זו שניצבת כאן היום נחנכה ב-1969, ושולבו בה שרידי הכנסיות הקודמות. במפלס התחתון נמצאת מערת הבשורה, ובה שלוש קפלות עם מזבחות, עמודי סלע אדומים, פסיפס ושרידי הכנסיות מהתקופות הביזנטית והצלבנית. במפלס העליון שוכן אולם התפילה שבו פסיפסים גדולים מתנתי קהילות נוצריות ברחבי העולם. דלתות הכנסייה מחופות תבליט ברונזה ונחושת, ומעליהן ניצבים פסלים וחוקוקות דמויות חשובות בנצרות. כיפת האולם בנויה בצורת שושן צחור, הפרח המזוהה עם מרים, והיא מתנוססת לגובה של כמעט שישים מטר מעל למערה. במתחם הכנסייה נמצאת גם כנסיית יוסף שנבנתה מעל ביתו של יוסף הנגר, אישה של מרים.

שעות פתיחה: מדי יום, 08:00-17:30 **טלפון:** 04-6572501

2. אל-בָּאבּוּר

טחנת הגליל

נכנסים בעד דלת קטנה מימין לרחוב ויורדים במדרגות בעקבות הריח אל חנות גדולה שנפתחה לפני יותר ממאה שנה כטחנת קמח, וכיום היא מציעה שלל שמנים טריים ותבלינים שהם חגיגה לעין ולאף.

מיקום: במרכז רחוב אל-בישארה **טלפון:** 04-6455596

גלריה אל-סאריה

מימין למסעדת אל-רידא

בית אמידים שהפך לגלריה מרהיבה. התערוכה הנוכחית הינה על פירוז שעות פתיחה 1000-2200. ללא תשלום

3. אל-חַמַּאם אל-קַדִּים

בית המרחץ וגלריית קקטוס

לפני כעשר שנים פתח תושב העיר אליאס שאמה את קקטוס, גלריה וחנות מזכרות שבה מוצגים ונמכרים תכשיטים עבודת יד ויצירות אמנות אחרות. במהלך עבודות השיפוץ של המבנה חשף אליאס בית מרחץ עצום ממדים, ועבר עוד זמן מה עד שהבין שמתחת לבלטות שלו מסתתר אוצר היסטורי מדרגה ראשונה. הארכיאולוגים שבדקו את המקום גילו ממצאים מערישיים: בית המרחץ נבנה לפני אלפיים שנה לפחות, והתנור שסיפק לו את החימום גדול פי שלושה מתנור דומה שנמצא בחפירות העיר בית שאן. ממצאים אלה מלמדים ככל הנראה על קיומה של עיר גדולה מאוד בתקופתו של ישו, בניגוד לטענה הרווחת אודות הכפר הקטן שבו גדל והתחנך. הגלריה עומדת עדיין מעל שרידיו של בית המרחץ, ודרכה מגיעים אליו ומזמינים בו סיורים.

מיקום: ליד כיכר מעיין מרים **שעות פתיחה:** הגלריה פתוחה בימים שני-שבת 09:00-19:00, הסיורים בבית המרחץ בתיאום מראש מחיר: הכניסה לגלריה חינם, סיורים - 120 שקל לאדם אחד ולקבוצות של שניים עד ארבעה; 28 שקל לאדם בקבוצה של חמישה ומעלה; 15 שקל לילד מעל גיל 4. המחיר כולל כיבוד קל והדרכה של כחצי שעה. אפשר להזמין סיור בלא כיבוד, ואז המחיר נמוך יותר. **טלפון:** 04-6578539

4. כְּנִיסַת אל-בִּישָׁאָרָה אל-אוּרְתוּדוּקְסִיָּה

כנסיית הבשורה היוונית-אורתודוקסית

נקראת גם כנסיית גבריאל הקדוש. בקריפטת של הכנסייה נובע מעיין מרים, שעל שפתו, כך מאמינים היוונים-אורתודוקסים, התבשרה מרים על הריונה מרוח הקודש. כנסיית הבשורה הזאת קטנה, אך נחשבת אחת היפות בארץ בזכות שלל האיקונות, ציורי הקיר היפים והנברשות המפוארות. המבנה הקיים נבנה במאה ה-18 על שרידי כנסייה צלבנית.

שעות פתיחה: שני-שבת 07:00-18:00, סגור בשעות 10:00-12:00
טלפון: 04-6576437

5. סוּק אל-עֶרְאִיס

שוק הכלות

פעם היה שוק הכלות תחנת חובה של כל כלה מהציבור הערבי. כיום הוא אינו פעיל כבעבר, אך עדיין אפשר למצוא בו נשים צעירות שפוקדות את חנויות הבדים, התכשיטים, הנרות, הקישוטים והשמלות. אזור זה של העיר הוא בדיוק המקום לעזוב את כל המפות וללכת לאיבוד בסמטאות. בכניסה לשוק הכלות, בין כיכר בית הספורט אל-לאג'ון, נמצאת שְבָאט, חנות סדקית שרחוקה מהדימוי האפולוני של חנויות מסוג זה. בשבאט מצוי מבחר עצום של אביזרי תפירה וסריגה, לכלות ולכל מטרה, ואם אין לכם מושג מה זה סדקית - שווה להיכנס בשביל החוויה.

6. דִּיוּאן אל-לאג'ון

מרכז רב-תרבותי לאמנויות הבמה

בסבך הסמטאות של העיר העתיקה, בחלל יפה מעוטר בקשתות, פועל תיאטרון-קפה דיוואן אל-לאג'ון המקיים פעילויות תרבותיות ורב-תרבותיות בתחומי הבמה והמלאכות המסורתיות. את התיאטרון הקים לפני כחמש שנים גסאן עבאס - במאי, מחזאי ושחקן, ולפני כשנה וחצי חברה אליו חניתה-קרולין הנדלמן - מספרת סיפורים וממקמי בית הספר למספרים בטבעון.

בדיוואן אל-לאג'ון עולות הצגות בערבית, באנגלית, בעברית והצגות דו-לשוניות, נערכים קונצרטים של מוזיקת פולקלור, ערבי ספרות, שירה ומחול, מופעים של מספרי סיפורים ומופעי קרקס מהארץ ומח"ל. כמו כן, מתקיימים במקום מפגשי נוער ומבוגרים יהודים-ערבים.

בצד המופעים מעבירים כאן סדנאות תיאטרון, סיפור, ריקודי בטן וקרקס, ויש מסלולי הכשרה במלאכות ובאומנויות מסורתיות, כמו רקמה פלסטינית ופלאחית.

מיקום: סמטת סיבט אל-קאעור (6098, ליד השוק)

שעות פתיחה: שני-שבת 09:00-15:00; המופעים מתקיימים בעיקר בסופי שבוע או בהזמנה מיוחדת לקבוצות **טלפון:** 04-6469413, diwanllajun@gmail.com (אפשר לבקש עדכונים שוטפים בדוא"ל)

7. פְּאֻזִּי עֶאֱזֶר אֵין

בית הארחה

מעוז יונו טייל בעולם, הלך את שבי ישראל וחזר עם תובנות: לא צריך להרחיק כדי להתפעל מנופים ומתרבויות. מעוז שכר בניין מהמאה ה-18 בלב לבה של העיר העתיקה והפך אותו לאכסניה יפהפייה למטיילים ולנופשים. על הבית מכסה תקרה גבוהה מצוירת בעבודת יד, יש בו אולם מרכזי יפה שמשקיף לכנסיית הבשורה וחצר

8. א-10 ק השוק

בשוק העתיק של נצרת יש חנויות תבלינים, בדים, תכשיטים, דוכני כלבו ועוד. בסמטת בעלי המלאכה תוכלו למצוא אומנויות נשכחות כמו יוצרי סכינים, וברחבת שוק הירקות הסמוכה תגלו שאפשר לתבל מרק בכל מיני קוצים ושיש בארץ ירקות שמעולם לא שמעתם עליהם. הבית הגדול השולט על רחבת שוק הירקות הוא ביתה של משפחת אל-פהום, אחת הוותיקות והידועות בנצרת. מתחת לבית יש שתי מאפיות: באחת קונים בייגלה מיוחד במינו עם אניס ובשנייה אוכלים פיצה מצוינת. כשתריחו בהמשך הרחוב ריח חזק של קפה, חפשו את בית הקלייה של משפחת אל-פהום, שהוא מהמפורסמים בארץ.

9. אל-מסג'ד אל-אג'ייד המסגד הלבן

את המסגד הלבן, המסגד הראשון בעיר, בנה עבדאללה אל-ניני לפני כמאתיים שנה. אל-ניני היה שופט נערץ והראשון בשושלת אל-פהום (אל-פהום פירושו החכם באדם). כשקבע את מדיניות המסגד כתב שיטתו בו לאהבה ולכבוד בלבד ושלא תצא ממנו הטפה לשנאה. כדי להבטיח שמדיניות זו תישמר אחרי מותו, כתב בצוואתו שהאחריות על המסגד תעבור לחכם בבניו או לחכמה בבנותיו או לקעבה שבמכה, ובלבד שלא יהיה המסגד כפוף לשלטון כלשהו. עד היום קורא האחראי על המסגד (כיום עאטף אל-פהום) את כל הדרשות לוודא שהן ראויות, ולפני חגים של דתות אחרות נושאים דרשות לכבודן. שעות פתיחה: בכל שעות האור, חוץ משעות התפילה, ובלי תיאום מראש הערות: יש להגיע בלבוש צנוע ולדבר בשקט. באזור המחופה שטיחים יש לחלוץ נעליים.

10. בולוס א-סאדס רחוב פאולוס השישי

רחוב פאולוס השישי הוא רחוב מסחרי לא תיירותי. עם זאת, מרוכזות בו כמה וכמה חנויות ממתקים מסורתיות, שמהן כדאי לפקוד לפחות שתיים: האחת היא אל-מוכתר (**מיקום:** צת אחרי המשביר **טלפון:** 04-6461661, יש עוד סניף בכביש תופיק זיאד פינת רחוב המוסכים **טלפון:** 04-6556027), השנייה היא אל-מחרום (**מיקום:** מול כיכר העיר **טלפון:** 04-6552097). ואולי תרצו לדעת שהנצרתים קונים כנאפה באל-מוכתר ובקלאווה באל-מחרום. נפתלי הילגר - כתב וצלם מערכת של מסע אחר. מצלם עבור סוכנויות ומגזינים אירופיים ומעביר הרצאות בליווי שקופיות. **אינטרנט:** www.naftali-hilger.com תודה לטיולי קדם, למעוז ינון, לפאוזי נאצר ולטארק שחאדה על עזרתם בהכנת הכתבה

הר הקפיצה:

נוף מרהיב, לתחילת הביקור בנצרת או לסיומו - מומלץ ביותר!!!

הר הקפיצה (בערבית: ג'בל קפזה) הוא המקום בו על פי המסורת הנוצרית ניסו אנשי נצרת להשליך את ישוע אל מותו, אך הוא קפץ ונמלט מידיהם. כיום מזהים את הר הקפיצה בהר ששמו הרשמי הוא הר קדומים.

זהו אכן הר מרשים. ההר, השוכן בפאתי נצרת, בעל מדרון זקוף ותלול ביותר, הבולט מעט מקו המיתאר של הרי נצרת ועל כן מעניק תצפית יפה במיוחד. מההר נראה עמק יזרעאל כמו על כף היד ממש.

הגעה – מהרחוב הראשי – פאולוס נובעים לכיוון עפולה. ברמזור של יפיע/עפולה/נצרת עילית פונים שמאלה לכיוון נצרת עילית. רמזור ראשון שמאלה. לפני בי"ס עמל פונים שמאלה ומטפסים עם הכביש להר

מורי דרך בנצרת:

ראדא בולוס – 054-5717774

שריף שריף – 054-5419277

פאוזי נאסר – 052-2844787

מסעדות מומלצות:

• דיאנא - רחוב פאולוס השישי 52 טלפון 04-6572919

• תשרין - כיכר המעיין טלפון 04-6084666

• אל-רידא - רחוב אל-בישאר 23, מול מגדל השעון טלפון 04-6084404

• דנדאנה – המעיין, 077-7997729

• סודפה – ליד המסקוביה 04-6566611

• ביאת – המעיין, 04-6555146

• האטליז המודרני – מול מלון רימונים המעיין – תערוכת קבאב משובח, למי שרוצה לטעום את נצרת גם בבית. 04-6550101

כפר נצרת:

ביקור בקריית א-נאצרה - כפר נצרת - מאפשר למבקרים לחוות את תקופתו של ישו: על שטח גדול במרכז העיר שוחזר כפר מהמאה הראשונה לספירה, כולל בתים בני הזמן, מערות לאחסון ואפילו בית כנסת. עזים משוטטות במתחם, נצרתים במיטב האופנה של תקופת בית שני מעבדים את האדמות בכלים עתיקים, ויוסף הנגר מדגים את שיטות הנגרות בתקופתו של ישו. במהלך הקמתו של הכפר התגלו תחתיו שרידי מבנים מתקופת בית שני, והם שולבו בשחזור. במוזיאון הסמוך מתוארת ההיסטוריה של העיר.

מיקום: מול בית החולים הצרפתי **שעות פתיחה:** שני-שבת 9:00-17:00, בתיאום מראש **מחיר:** 39 שקל לאדם; 34 שקל לאדם בקבוצה של יותר מעשרה; למשפחות - 30 שקל למבוגר, 18 שקל לילדים בגיל 5-15, חנים לילדים מתחת לגיל 5; יש הנחות לסטודנטים; המחירים המופיעים באתר האינטרנט גבוהים יותר ומיועדים לתיירים.

סוירים: ניתנת הדרכה אודות החיים החקלאיים והחברתיים באותה התקופה (בתיאום מראש, כלול במחיר הכניסה). יש גם סיורים חקלאיים ואפשר להזמין ארוחה באוהל בדואי. **טלפון:** 04-6456042 www.nazarethvillage.com

פאחורת מוסמר:

חנא סעיד מוסמאר למד את מלאכת יצור כלי החרס בגרמניה בתחילת המאה התשע עשרה.

בשנת 1919 הוא חזר לארץ מולדתו בכדי להקים בית מלאכה הוא סייר בארצות סוריה וירדן במטרה לחפש אדמה "קרקע" מתאימה לבניית כלי חרס ובסוף החליט על "גבל סיך" בנצרת. הוא בני משפחתו יצרו במו ידיהם את כלי החרס הראשונים כמו: הכד הגדול קטוסה, חאבייה, המחבת, כד המים, הכלי המושה, אשר קישטו את הכלים בחריטה מזרחית מקורית ויפה. בהמשך הם יצרו עציצי חקלאות בעלי סגולות מיוחדות בשנות השישים הוכנסו המכשירים המודרניים והתנור החשמלי לאתר הקדרות ובכך הייצור התגוון וסל המוצרים התרחב.

משפחת מוסמאר מפעילה מכלול רחב מאוד של תוכניות העשרה מיוחדות הכוללות :

הסברים אודות תולדות המקצוע חשיבותו וההיסטוריה של האתר, סיור והסבר על תהליך היצור עם הדגמה של אז והיו, סדנאות עבודה לילדי בתי ספר ומשפחותיהם, פינת תערוכה וחנות המפעל, חוגי קרמיקה לכל הגילאים, מסעדה מזרחית אסלית

במקום פעילויות לכל המשפחה, תצוגת כלים הקשורים לשמן הזית, הצגת עבודת האובניים ליצירת הכדים לשמירת שמן הזית, סדנת עבודה בחמר להפעלת ילדים וסדנת ציור על כלים מחרס לילדים

במקום מסעדה יחודית בה בישול ואפיית האוכל מתבצעים בכלי קדרה וההגשה בכדי החרס שבני המשפחה יצרו במו ידיהם. בתיאום מראש

פתוח ימות השנה למעט ימי ראשון שעות 8:30 - 20:00 טלפונים: 04-6575996

דברים מומלצים לעשות באזור:

- **ריש לקיש:** בית בד אורגני, מרכז מבקרים אקולוגי ובית קפה. בתוך מושב ציפורי מומלץ בחום!!!
04-6555245

- השכרת אופנים: דרור והדס מכפר תבור 054-8070524

- **פארק לאומי ציפורי** –אתר ארכיאולוגי מרהיב. אוסף פסיפסים ענק. 04-6568272

- **פארק לאומי מגידו** - 04-6590316

- **אלון הגליל מרכז טיולי שטח** – 049869888

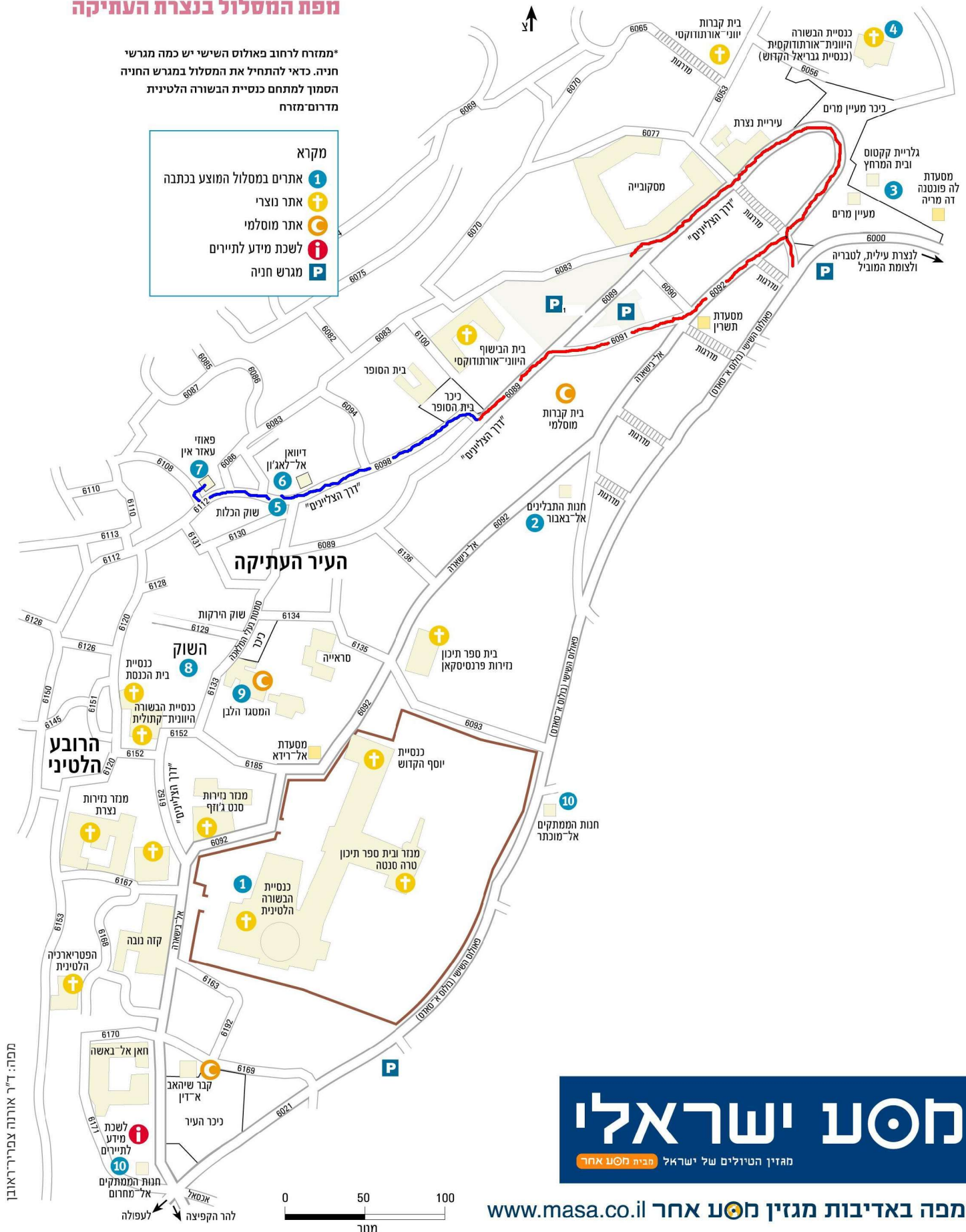
- **ספא ציפורי** - 04-6468317

מפת המסלול בנצרת העתיקה

*ממזרח לרחוב פאולוס השישי יש כמה מגרשי חניה. כדאי להתחיל את המסלול במגרש החניה הסמוך למתחם כנסיית הבשורה הלטינית מדרום-מזרח

מקרא

- 1 אתרים במסלול המוצע בכתבה
- ⛪ אתר נוצרי
- C אתר מוסלמי
- i לשכת מידע לתיירים
- P מגרש חניה

מסע ישראל

ממזין הטיולים של ישראל מבית מסע אחר

המפה באדיבות מגזין מסע אחר www.masa.co.il

• דרך ואדי מילק

1. סעו על כביש מספר 2 עד מחלף זיכרון יעקב.
2. פנו ימינה במחלף (כביש 70) והמשיכו ישר עד יוקנעם
3. הכביש מתעקל שמאלה לכיוון חיפה
4. ברמזור הראשון אחרי יוקנעם (צומת התשבי) פנו ימינה (כביש 722) לקריית טבעון / טבריה / נצרת
5. לאחר כ 6 ק"מ - צומת השומרים פונים ימינה לכביש 75
6. ממשיכים ישר כאשר מצד ימין רמת ישי
7. עוברים את צומת נהלל
8. מגדל העמק מצד ימין
9. נכנסים ליפיע וחוצים אותה
10. רמזור (ימינה לעפולה שמאלה לרחוב פאולוס ומרכז העיר, ישר להר הקפיצה). פונים שמאלה
11. ממשיכים ברחוב בראשי ישר כ - 2 ק"מ, מצד שמאל הכנסייה הגדולה
12. מצד ימין המשביר לצרכן.
13. כ 400 מטר אחרי המשביר לצרכן פניה שמאלה עם שלט "משטרה, דואר, עירייה". מצד שמאל יש תחנת "מוניות המעיין"

לאחר הפניה שמאלה מהרחוב הראשי יש 2 אפשרויות:

עקוב אחר המסלול האדום

1. פניה ימינה – לחניון מוסדר 10 ש' ליום. ננעל ב 1900 בערב
 2. פניה שמאלה – צמוד לבית הבישוף ולבית הסופר – יש חניה אחר השעה 14:00
- ימינה:
- מיד ימינה מול מסעדת "אל ג'נינה" לרחוב מרוצף. הרחוב מתעקל שמאלה בפנית פרסה.
 - אחרי העיקול ממשיכים ישר כ-50 מטר (לא להיכנס לחניון התת קרקעי מימין!!!), מולנו שדרת ברושים ושער ברזל של חניון מוסדר מימין לה (P 1 במפה)
 - הולכים בשדרת הברושים שצמודה לחניון ועוקבים אחר השילוט והמפה המצורפת שמאלה:
 - פונים שמאלה מול מסעדת אל ג'נינה
 - ממשיכים ישר כ-50 מטר. ליד מסעדת תישרין הכביש מתפצל. מימין שלט אין כניסה ואנחנו ממשיכים במזלג של 45 מעלות ימינה במעלה הסימטה
 - נוסעים כ-100 מטר וחונים צמוד לחומה או ברחבת בית הסופר

הליכה ל Inn כ-400 מטר דרך סמטאות העיר העתיקה – המסלול הכחול

מצומת המוביל:

1. סעו על כביש 79 לכיוון ציפורי / נצרת
2. לאחר כ-7 ק"מ פנו ימינה לנצרת וסאפורי – כביש 700
3. עולים בעליות של נצרת וברמזור השני בשיא העלייה פונים ימינה לכיוון העיר העתיקה ויורדים כ 2 ק"מ
4. צד שמאל מלון רימונים / המעיין עם שורת דגלים
5. עוברים שני רמזורים וממשיכים ישר
6. לאחר כ - 100 מטר מצד ימין יש רחבה מרוצפת אבן (רחבת המעיין) שבה עצי זית
7. מיד לאחר הרחבה פונים ימינה. הפניה ימינה לפני "מוניות המעיין"
8. חזור ל "עקוב אחר המסלול האדום" מההוראות דרך ואדי מילק

דרך ואדי ערה:

1. נוסעים צפונה על כביש החוף או כביש 6 ופונים מזרחה לכביש 65 במחלף קיסריה (כביש החוף) או עירון (כביש 6)
2. צומת מגידו ממשיכים ישר
3. אחרי עפולה פונים שמאלה לכביש 60 לכיוון נצרת
4. מטפסים את העליות של נצרת וממשיכים לכיוון מרכז העיר
5. רמזור ראשון ממשיכים ישר לרחוב פאולוס ומרכז העיר או ימינה להר הקפיצה
6. ראה הוראות דרך ואדי מילק – סעיף 11